

LETO
1928/29

ORLIČ

ŠT. 7
MAREC

-1 III. 1929

Orličan

Sv. očetu Piju XI. za zlato mašo.

Letos obhaja sv. oče v Rimu zlato sv. mašo, 50 letnico svojega mašništva. Ves katol. svet se tega praznika veseli in pošilja papežu čestitke, zanj moli. Kaj pa naj mi storimo? —

Sedanji papež zelo ljubi mladino. Vsa ta leta svojega delovanja v Milanu je rad zahajal med mladino in jo imel rad, ona pa njega. Ko je 8. sept. l. 1921. prišel kot kardinal za nadškofa v Milan, ga je zlasti mladina viharno pozdravljala kot svojegakardinala. Kot

namestnik Kristusov na zemlji ljubi mladino še bolj; z veseljem jo sprejema in blagoslavlja. — Kadar prihiti mladina k njemu, vsakokrat jo nagovori tako lepo, kakor le očelovsko srce zna. Tudi nas Orle pozna in nam je večkrat že blagoslov poslal. Ko smo bili l. 1926. pri

njem, nam je tako ljubeznivo in lepo govoril, da ne bomo tega nikdar pozabili. Sv. oče od vas Orličev pričakuje, da boste značajni, odločni in neustrašeni sinovi katoliške cerkve, apostoli in

prvobojevniki za Kristusa. To on od Vas želi. Vi pa mu boste za ta njegov zlato-mašniški jubilej obljubili, da boste to z vsem srcem storili. Tega bo sveti oče najbolj vesel. — In še nekaj je, kar nas mora v teh dneh še prav posebno vzradostiti. Ko so Itali-

jani l. 1870. zavzeli Rim, se je papež umaknil v Vatikan in ga ni več zapustil. Zdaj pa je Vatikan postal samostojna cerkvena država. To je končno popolna osvoboditev papeža kot poglavarja vesoljne katoliške cerkve in namestnika Kristusovega od posvetne oblasti.

Muzikant Martinek.

Morda se ni vse tako godilo kot je tukaj zapisano, zgodba je stara in se je mnogo izpremenila. Pravili so jo očetje in matere in vsak ji je dodal svojo besedo. Gorjanska beseda je trda in ni po postavah današnjih dni: ne skriva resnice, pove jo v obraz. Zato je čudno, da je bil kdaj med nami človek, ki je znal solzno pesem razliti v jok svojih gosli in peti o svetu, ki ga ni poznal. Naša pesem golči samo o njivah in gorah, do današnjih dni, ko je morala utihniti.

»Ta pesem ni naša!«

1.

Godilo se je to nekje v naših hribih. Morda pred sto leti, morda davno, davno. Sredi gozdov je stala lesena vas, molčeča vas. V stari koči je živočaril stari muzikant Martin. Edinega sinka Martinka je imel, drugo se je že vse ognilo s sveta. V koči je manjkalo kruha in vsega. Stari je hodil v gozd pomagat drvarjem, sin je hodil z njim, klatil se po lesu, poslušal ptice in se pogovarjal z njimi.

Kadar je bil oče posebno vesel, ponavadi v nedeljo popoldne, je vzel iz pisane skrinje stare gosli, jih spoštljivo ogledal in zaskiral in zapel:

»Tam za goro, tam za goro, za zeleno,
za hribovi, za hribovi v ravnem polju,
tam je mojega očeta majhna njiva.«

Bog ve, kaj je bilo v godalu, da je jokalo kot otrok. Starci so skrili obraz v dlani in onemeli pri pesmi, otroci so pustili igre in drvarji so obstali pri delu, kadar so vzvalovali skozi les ihteči zvoki muzikantovih gosli.

»Le zakaj joka?« je udaril včasih ob mizo kmet Jure. »Veselo zapoj, Martine, skrbi imamo in bi jih radi pozabili.«

»Ne morem,« je dejal starec. »Ne da mi. Prime me, da bi zajokal, pa zaigram žalostno.«

Jure je stisnil pesti in usta.

»Jaz pa ne morem take poslušati!«

»Ne moreš?« se je zasmel muzikant. »Počakaj, počakaj, morda bo Martinek drugačno zapel.«

Tisto leto je dopolnil Martinek dvanajsto leto.

Tisto leto so prišli v hribe tuji ljudje in so si ogledali košate gozdove. Potem so hodili od hiše do hiše in ponujali denar za mogočna debla. Gorjani so za hip omagovali, oklevali, potem je vsak dejal:

»Saj bo še zrastle!«

In udarili so v roke in začeli sekati in spravljati les v dolino. Spočetka je šlo; drevje je bilo gosto in lepo in ni bilo treba dosti izbirati. Kmalu se je pa vse čudno zredčilo in ko so začeli sekati kar pri začetku gozda, se je skozi vejevje že jasnilo nebo.

Pa nihče ni pomislil na škodo, v celi vasi nihče razen muzikanta Martina. Šel je Martin skozi gozd in se mu je zdelo, da se je zgodil velik greh, ki kriči v nebo. Pa je stopil h kmetom:

»Poglejte, škodo delate, vse boste posekali in bodo gore gole. Tisti iz doline plačujejo dobro, pa vedo zakaj. Pustite nekaj, da ne bo ostala goličava za vaše sinove.«

Kmetje so pa dejali:

»Lahko tebi! Pohajkuješ, malo zapoješ in zaigraš, pa imaš denarja kolikor hočeš. Ne veš za naše skrbi. Časi so hudi in nam je treba denarja. Še ti bi stopil in pomagal.«

»Saj sem včasih. Pa samo, kjer je bilo treba. Nismo sekali vsevprek. To pa, kar vi delate, je greh, greh kakor vse hudo.«

»Pojdi, Martin, ti ne veš, kako je s tako stvarjo. Ko bi imel ti kaj gozda, bi tudi sekal.«

»Saj imam košček tu v bregu, pa ga ne bom posekal. Glejte, Martinek je še za menoj, naj ima še on nekaj!«

In Martin je šel in obhodil svoj košček gozda. Sedel je pod drevje in premislil vso stvar in čudno žalosten preštel svoje smreke.

V bregovih pa so pele sekire, drevesa so hreščala in padala s šumom, da so vstajali ptiči in s krikom odletavali čez gore.

Nekega jutra je tudi godec Martin izginil in ga ni bilo domov teden dni.

2.

Nekaj poprej se je zgodilo sredi vasi čudo kot ga gorjanci niso poznali. Molčeči in zamišljeni sami niso vedeli, kako in kdaj. Neznani človek je prišel v vas in kupil hišo osirotelega gruntarja. Prav za prav so dejali, da je bil gruntar njegov dolжник in da sta se zmenila tako, da bi se poravnala. Res je bilo najbolj le to, da je bil v vasi tuj človek, ki je začel krčmariti. Spočetka so kmetje nejevoljno gledali, potem je stopil v krčmo eden, drugi in nazadnje je bila vsa vas v njej in je večer za večerom odmevalo skozi nezastarta okna hripavo petje.

»Glej, glej,« so dejali kmetje, ko so se večeroma vračali polnoči domov, »to da človeku moč, nekamo poživi ga. Čudno, da nismo tega poprej vedeli.«

Ves drugi dan so preživeli v misli na večer in ko se je zmračilo, so možje drug za drugim zginjali iz hiš.

Vas je oživela. V krčmi je donelo petje, v hišah se je zbudil prepir, ki je rasel do polnoči in se marsikje končal z jokom in pretepom.

Zbudila se je gorjanska mladost. Na vasi so fantje kmalu umolknili v vedri pesmi in zginili v krčmo. Pozno, še po polnoči so zapokali plotovi okrog hiš in med divjim vpijem so se čuli klici na pomaganje.

Tako so se dnevi izpremenili in ljudje. Gozdovi so se redčili, krčmar Boštjan si je smehljaje polnil žepe, kmetje so kleli in hodili tolažit jezo k Boštjanu in v sodnijo. Njivice v rebrih so zelenele neobdelane, vse je bilo nezadovoljno in trdo, Boštjan je pa govoril, govoril sladko in prijazno, še lepše kakor žvenketanje denarja in kozarcev.

Samo eden je bil, ki še ni naredil koraka v krčmo, — muzikant Martin. Bridko se mu je storilo, ko je videl tujca v vasi in je povedal ljudem:

»Sedaj je konec blizu.«

Krčmar Boštjan je bil prebrisan mož in je hotel še Martina v krčmo. Godel bi okrogle in ljudi bi še več prišlo in bi plesali. Ko pa je Martinu to povedal, se je godec čudovito zresnil.

»Glejte, oče Boštjan, v svetu sem že bil, pa nisem godel za ples, razen na ženitovanju parkrat. Pa tudi ne bom. Tisto zapojem in zažodem, kar mi pride iz srca. Kdor me hoče poslušati, me lahko posluša vsak večer zastonj. Tako je namreč v mojih mislih: zdi se mi, da bodo ljudje uničeni, če bodo več pri vas kakor pri delu in pameti.«

Rdečica je zalila Boštjanu obraz:

»Star si že, Martin, star in ne veš, koliko korakov je že svet pred teboj.«

»Naj bo. Vse, kar gre prehitro, ni dobro.«

Razšla sta se. Čez nekaj dni, v nedeljo je pa zahrumela v krčmi harmonika. Boštjan je dobil godca iz vasi onstran hribov. Peli so in plesali do polnoči in še čez. Drugo jutro je pa godec odložil harmoniko in prijel za delo.

»Hlapec boš in godec!« je dejal krčmar.

Res je hlapec zvečer znova nategnil harmoniko v hreščečo pesem, da so z vseh strani hiteli ljudje.

»Samo malo bomo poslušali,« so dejali in so ostali globoko v noč.

Ko je Martin to zvedel, je vzel gosli in izginil s sinom v svet.

Vrnila sta se muzikanta čez mesec in dan in osupnila:

Ves breg nad vasjo je bil gol, vse je bilo posekano, samo košček lesa, njunega gozda, je še ostal.

»Glej, glej,« je dejal starec sinu. »Glej, vse so posekali, samo moj kos so pustili. Zapomni si, da se bodo kesali. Ti jim boš takrat povedal, kako je bilo, zakaj mene ne bo več.«

Starec je sklonil glavo in molčal vse do doma.

Zvečer je bil spet šum pri Boštjanu. Nenadoma je priplaval od nekod glas muzikantovih gosli.

»Tiho!« so dejali kmetje in posluhnili.

Z brega, od gozda, je zvenela jokajoča pesem in med njo je hripavo pel Martin:

»Oj vi lesi, oj vi črni lesi,
kdo vam je posekal mlade veje?«

Za hip so vsi sklonili glave v težki misli, potem se je krčmar Boštjan zavedel in dejal vedro:

»Pustite starca, naj joka! Pijmo in zapojmo!«

Ljudje so se zvedrili in zapeli in pili, pili, vmes je hreščala harmonika.

Gori v gozdu je pa jokal muzikant Martin...

Pozno proti polnoči je bilo, ko je eden izmed pivcev planil pokonci in vprašal:

»Kaj bi rad?«

Pri oknu se je prikazal preplašen Martinkov obraz in še skoro otroški glas je potožil:

»Joj, očeta še ni. Zvečer so odšli, pa jih še ni.«

Pivci so se zasmjeli:

»Gori v bregu je pel zvečer, gor poglej!«

Obraz v oknu je zgínil, krčmar Boštjan se je jezil:

»Kaj hodi ponoči po gozdu! Spodrsne se mu kje in pade, pa bo imel za vedno dosti. Sem bi naj prišel, pa bi bil na varnem.«

Kmetje so prikimali kakor mak v vetru, treznejši so pa premislili:

»Tudi tu ni tako varno. Denarji se čudovito gubijo in gozdovi se krčijo. Odkar je prvi prosil Boštjana, na posodo, da bo plačal davke, je že dolgo in od tedaj je v veliki knjigi napisana že vrsta dolžnikov. Ni tako varno tukaj...«

In skoro bi se dvignili, da bi šli, pa jih je bilo sram in so sklenili, da ostanejo do konca, pa samo še ta večer. Ko so se pa pozno, pozno poslavljali, je Boštjan sladko vabil:

»Jutri pa bomo poskusili novino. Rad bi, da bi bili enkrat pošteno veseli. Saj zaslužite. Ves dan trdo delate, zakaj bi se zvečer malo ne oddahnili.«

In kmetje so prikimali.

Martinek je pa medtem pretekel breg, padal nad koreninami in okleščki; krvavel in iskal in klical. Tik ob domačem gozdu se je pa spotaknil ob nekaj mehkega: na tleh je ležal njegov oče. Ko je zvečer nehal peti in je hotel oditi domov, ga je zadelo božje.

»Joj, oče, oče!« je obupno zajokal Martinek, da je odmevalo čez hribe.

Ko so šli pivci od Boštjana, so čuli jok in ihtenje in so hiteli navzgor in našli jokajočega sina in mrtvega očeta.

Eden, ki je bil star in moder, je dejal:

»Zdi se mi, da je zadnji izmed nas umrl.«

Vsi so ga tesnobno pogledali in molčali...

Godca Martina so pokopali.

Vas je za nekaj dni umolknila. Kmetje so se spomnili Martinovih besed, premišljali so jih in sklenili, da bodo krenili s sedanjega pota na staro cesto dela in modrosti. Tihota je leгла na hiše in še krčma je bila zaigrana s temnimi zavesami.

»Tam doli se je rodilo gorje!« so pravili starci.

Čez nekaj dni se je pa prvi človek splazil do Boštjana, pogledal po vasi in stopil v krčmo. Za njim drugi, tretji, vsa vas. Spet je zahrumela harmonika, krčmar Boštjan se je smehljaj, pesem je orila nad spečo vasjo.

Gori na bregu je pa vsak večer jokalo v muzikantovem godalu. Martinek je vzel očetove gosli in šel do gozda. Vsak večer. Sedel je na posekano deblo in sviral, kar mu je dalo srce. Sviral je žalost in solze. Včasih je prestal hipoma kakor da se je spomnil nečesa silnega, spustil je lok in zastrmel v zvezde. Potem je pa jezno znova nastavljal in zapel trdo, očitajoče:

»Oj vi lesi, oj vi črni lesi,
kdo vam je posekal mlade veje?«

»V bregu straši. Stari Martin se vrača!« so dejali pivci pri Boštjanu, ko so prvič čuli Martinka. Ko pa je zapelo s čistim mladeniškim glasom, so se zavedli:

»Martinek je. Čudovito tako mu poje kakor očetu!«

»Saj je njegov sin!«

V bregu je pesem sunkoma umolknila in spet sunkoma planila:

»Kdo bo hribe nam pogrnil s solncem,
kdo bo hiše nam pogrnil s cvetjem?
Ajte, mladi, pojdemo v lesove,
pojdemo, poiščemo si rož čarobnih.«

Na pragu krčme se je ustavljal sam Boštjan in poslušnil. Potem je potegnjal z mastno roko preko čela in važno povedal:

»Ta pesem ni naša. Odnekod s sveta sta jo prinesla.«

»Ni naša!« so kimali kmetje.

Pa je bila domača. Otroci so jo zvečer čuli v bregu in drugi dan je po vsej vasi zvenela. Boštjanova ni bila, ker ni cvetela iz vina, bila je pa doma v gozdu in so jo otroci čudovito umeli. Vsak večer, ko je Martinek zapel, so planili iz hiš:

»Joj, Martinek poje!«

Sedli so pred hiše in zastrmeli v temen breg. Očetje so začetkoma godrnjali, potem se je pa še marsikdo izmed odraslih pridružil otrokom in poslušal ves večer.

Krčmar Boštjan se je jezil, ker so mu uhajali gosti. Še tisti, ki so bili v krčmi, so stopili pred hišo, kadar je zapelo z brega.

Kmet Jure je udaril včasih sredi pesmi po mizi in zarohnel:

»Še huje mu poje ko staremu! (Bo še.)

P. Krizostom:

Sveti Jožef.

*Sveti Jožef
je stopil iz nebes
preprežen z zlatim žarom
čez in čez.*

*Zorno jutro
mu gori v očeh;
okrog njega
lilije cveto po tleh.*

*V naročju se njegovem
božje Detece smehlja.*

*Bratje, sestre, ali ste doma?
Sveti Jožef išče
za božje Dete bivališče.*

*Ali v vaših dušah
bele lilije gore?
Ali čisto vaše je srce?*

*Sveti Jožef
Jezuška v rokah drži.*

*Ali ste pripravljeni,
da ga v srce vaše položi?*

Mati.

Zofka Vivodova:

Mama, mama . . .

Pri mojih prvarčkih je bilo. Pisali so. Zelo različne so bile črke, kakor so bili različni prstki, ki so pisali. Napisali smo že celo stran, le ena vrsta je bila še prazna. Že so šepetaje ugibali, kaj bomo še napisali. Tedaj sem jih presenetila. Napisala sem na tablo »mama«. Čitali so, počasi, zlogovaje. In tedaj so se jim razjasnile oči, lička so se jim razgibala v smeh. »Mama, mama« so šepetala rdeča ustka in niso mogla verjeti, da je na tabli napisana res njihova mama.

»Otroci, vem, da imate radi svojo mamo, ampak za onega, ki bo sedaj lepo napisal besedo »mama«, bom vedela, da ima mamo še posebno rad.«

Pogledali so me in na en mah so bile vse roke kvišku. Štirideset malih, nežnih prstkov mi je zatrjevalo, da ljubi svojo mamico in da bo lepo napisalo »mama«.

In so pričeli. Rafko se je zganil; proseče so me pogledale njegove bistro oči. Že je vstal vsevedni Tonče, poredno po-mežiknil Rafkoto in mi slovesno povedal, da je Rafko že zopet naredil v zvezek packo.

Komaj sem odpravila tega, že se oglasi s svojim visokim soprančkom drobni Mihec in mi z jokajočim glasom pove, da se je zmotil in naredil mesto a, o.

Potem so se umirili in pisali. Pogledam tja proti srednji vrsti. Tam v četrti klopi se smeje živahni Ivanček. »Mama, mama« šepeče venomer in se ves srečen smeji. Napisal je že enkrat. Ljubeznivo pogleduje črke, prečita in se zopet ves blažen smehlja. Njegova otroška dušica ne more verjeti, da je njegova mama res napisana v zvezku in da je napisal to on sam. To so jim žarele oči, ko so napisali in ogledovali svoje umotvore. Ivanček pa se je še nadalje smehljaj in ponavljal »mama«. Res, mama je velika in znamenita beseda.

Julija:

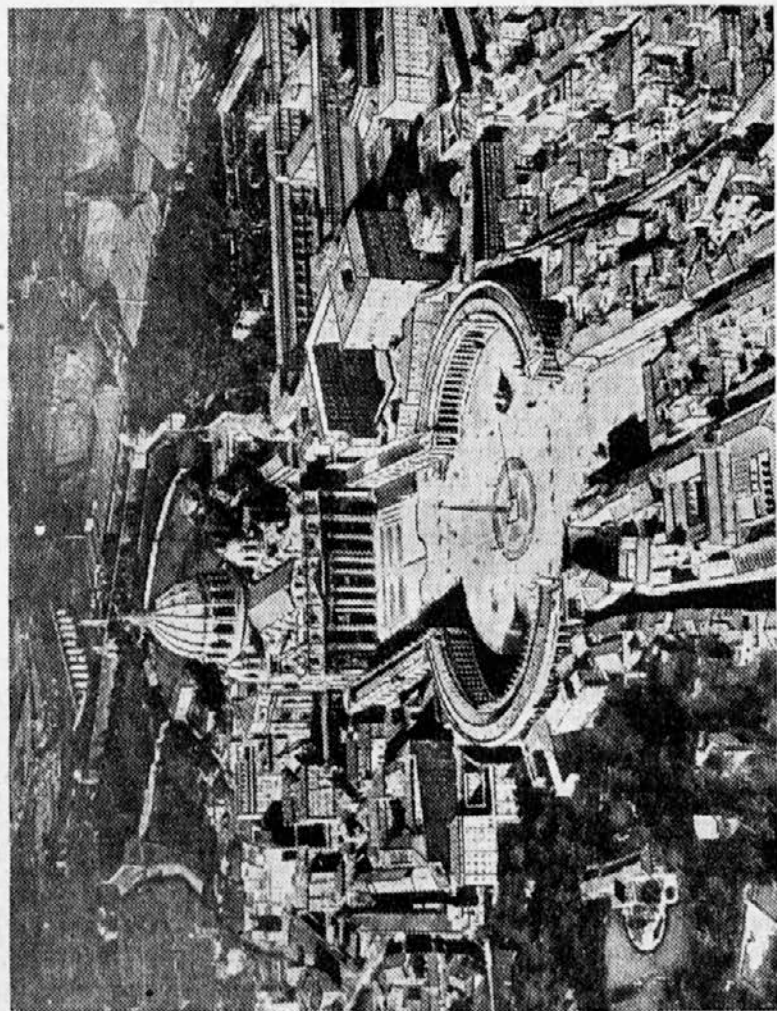
Mamica mi je umrla . . .

»Smej se, vriskaj in poj! Kadar mamice ne boš več imel, tedaj jokaj, otrok moj!« — — — Anica je čitala te besede, ko je komaj dobro poznala abecedo. Čudno so se ji vtisnile v spomin — — — In Anica se je res smejala, vriskala, pela in povrh še skakala! Razposajenka so ji rekli, ker ni dala nikjer in nikomur miru. Poreden, nagajiv smeh ji je ležal na ustnih, ličeca so ji žarela detinske sreče. In kako tudi ne bi bila vesela? Saj ima doma vendar dobro mamico, ki jo silno ljubi in seveda mamica njo še neprimerno bolj! Kaj hoče pač še večje sreče?! Če se ji je pripetila kje kaka mala nezgodica, če je sosedov Anzek za šalo pričel lučati za njo kamenje, že je vsa razgreta pritekla k mamici. In mamica jo je pogladila po zlatih kodrih: »Reva ti moja mala!« Namah se je dvignila iz njenega naročja prejšnja poredna Anica. Oh, vriskala in pela v neskaljeni sreči!

A kako, da je v krasnem pomladnem jutru, ko je bila narava vsa polna cvetja in sladkega ptičjega petja, kako da je Anica takrat žalostno povešala glavico? Poredni ptiček v vejevju cvetoče jablane ji je zagostolel nad glavo jutranji pozdrav, Anica pa je obupno zakrilila z rokami, padla na mehko trato in pretresljivo zajokala — — Jokala je dolgo, dolgo — — Solnce sreče ji je zatonilo tisti hip, ko je solnce razlilo po zemlji srečo, veselje in življenje. Nič več ni vesele Anice, žalostna in bleda brezupno tava okrog — — —

Mamica ji leži v svitu sveč in prvega zelenja.

Trg in cerkev sv. Petra. Trg sv. Petra ima podobo elipse. Večji premer je dolg 272 m, manjši pa 226. Sedaj lahko izračunaš njegovo površino in koliko gre ljudi vanj, če gredo na kvadratni meter štiri osebe. Obdan je od 284 stebrov v štirih vrstah, med stebri gresta lahko vštric dva senena voza. Na stebrišču je 292 kipov. V sredi trga je 25,5 m visok steber,

Trg in cerkev sv. Petra. Vatikan.

obelisk, na obeh straneh sta dva mogočna vodometa. Obelisk je obenem kazalec solnčne ure. Čez trg prideš v cerkev sv. Petra, ki je dolga 187 m, prečna ladja pa 124 m, v kupoli je visoka 117 m, in gre vanjo 80.000 ljudi. Na desni vidite poslopja, ki imajo podobo kvadrata in pravokotnika. To je Vatikan, kjer papež stanuje. Po knjigah pišejo, da ima Vatikan 22 dvorišč, 11.000 prostorov (sob, kapel, dvoran, hodnikov).

Papež Pij XI.

Papež Pij XI. obhaja letos petdesetletnico mašništva ali zlato mašo. Orlovska mladina, zvesta Bogu in cerkvi, mora malo bolj natanko poznati življenje moža, ki vlada že osmo leto 300 milijonom katoličanom, ki živijo po vsem svetu in ga vsi imenujejo »oče«.

Sv. oče papež Pij XI. se je rodil 31. majnika 1857 v mestecu Desio blizu Milana. Oče Frančišek je bil uslužben v neki tovarni, materi je bilo ime Terezija. Pri sv. krstu je dobil ime Ahil. Osnovno šolo je obiskoval doma, v gimnazijo je hodil v Sevesu in Monci (dve mesti), za duhovnika se je pa učil najprej v Milanu, potem pa v Rimu na slavnem gregorijanskem vseučilišču, odkoder prihajajo še dandanes največji učenjaki v svet. Novo mašo je pel 21. decembra 1879. Ko je Ahil Ratti s sijajnim uspehom dokončal svoje bogoslovno učenje, je postal trikratni doktor, in sicer modroslovja, bogoslovja in cerkvenega prava. Človek bi mislil, da bo po takem učenju in tako učen dobil takoj tudi učeno in sijajno službo. Pa ni bilo tako pri Ahilu Rattiju in še dandanes ni tako pri nobenem katoliškem duhovniku, ampak za kaplana je šel najprej ter je šele po nekaj letih postal profesor v duhovskem semenišču.

Ko gar Previdnost božja določi za velike reči, ga v samoto zapodi. Vsi veliki možje so izšli iz samote. Tudi Ahila je odtrgala od svetnega šuma in odpeljala v samoto, da bi tam mirno in nemoteno dozoreval in rasel v moža ter se usposobil za svoj vzvišeni poklic. Poklican je bil namreč za uradnika v veliko ambrozijansko knjižnico v Milanu, kjer je mogel mirno, v sebi zamišljen, napredovati v znanosti in rasti v božji modrosti. V tem času je pisal in izdal učene knjige, s katerimi je stopil v vrsto prvih učenjakov.

Taki možje pa, ki veliko premišlujejo, razglabljujejo, pišejo učene knjige, rabijo silno kakega razvedrila. Najčistejše razvedrilo pa nam nudi božja narava, ki je, skoro bi rekel, vsak dan drugačna. In v naravo, posebno na visoke planine, je učen Ahil rad zahajal. Že kot papež je dejal nekoč: »Rad imam visoke planine. Na njih se more tako dobro spoznati vsemogočnost in veličina božja. Nekega dne sem pri izletu v planine srečal hribolazca ravno ob času, ko je izza gora vzhajalo zlato jutranje sonce. Oba sva bila nenavadno ginjena. Hribolazec, ki je vero v Boga že davno izgubil, naenkrat ves zavzet vzdihne: »Oh, tukaj mora človek posvečevati Boga.« Oba sva pokleknila na goli kamen in slavila Boga v Njegovih čudežnih delih.«

Toda božja previdnost je našega Ahila vodila vedno višje in višje, veliko višje kakor so vse planine na svetu. Vodila ga je po službah in časteh, da je mogel osebno spoznati vse, kar mu je sedaj potrebno in koristno.

Leta 1914. je postal ravnatelj vatikanske knjižnice, menda največje na svetu. Dolga je 306 m (zmeri to razdaljo kje na cesti!), ima 30.000 rokopisov in 250.000 tiskanih knjig. V tem času je prepotoval vso južno in zapadno Evropo. Po vojni pa je šel na Poljsko, kjer so

bile razmere silno zapletene, zamotane in razrvane, pa jih je kot papežev zastopnik srečno in spretno uredil. L. 1921. postane nadškof in kardinal v Milanu, kjer je odprl katoliško vseučilišče, posvečeno presv. Srcu Jezusovemu. Pri tej priliki je tudi rekel: »Vsaka stvar se dviga k Stvarniku in kopni po združitvi z njim... In presveto Srce Jezusovo je vir takega zedinjenja življenja božjega in človeškega.«

Poglejte, po vseh teh vijugastih potih je Bog Ahila Rattija usposobil, da vodi nekoč 300 milijonov katoličanov. Spoznal je, kako je treba voditi vernike, izvežbal se je, kako je treba občevati z državami, svetne modrosti si je nabral po knjižnicah, postal je mož, ki je gledal svet z višine planin in ne kakor mi, ki gledamo z nizkega stola, kako se svet suče. Časi so bili težki in so še, zato je bilo treba za najvišjo cerkveno službo moža širokega pogleda in še širšega srca.

Dne 6. februarja 1922 so kardinali izvolili Ahila Rattija za p a p e ž a. Od tega časa vodi kot spreten in močan krmar Petrovo ladijo — Cerkev. Njegovo geslo je: »Mir Kristusov v kraljestvu Kristusovem.« S tem oznanja Kristusovo božjo ljubezen. Njegova beseda je kakor beseda mogočnega vladarja, kateremu se z vso mogočnostjo klanjajo vsi mogočniki tega sveta. Bedni in revni, lačni in gladni, upirajo vanj zaupno in hvaležno svoje solzne oči, k njemu se zateka ves nesrečni svet.

Za svojo zlato mašo je pa dobil tudi cerkveno državo, o kateri Vam bom pozneje kaj napisal.

Nova knjiga za Mladce!

Mala preizkušnja za Mladce. Knjiga z gornjim naslovom je pravkar izšla. Oglejmo si nekoliko njeno pestro vsebino! — Za uvod je poglavje o petju, ki vsebuje tri pesmi: »Povsod Boga«, »Pravde Bog« in »Orlovska himna«. — V naslednjem poglavju »Opazovanje« je podano mnogo važnih navodil za dobro opazovanje. Za vajo služi lepo razložena Kimova igra. — Velik del knjižice je posvečen poglavju »Signaliziranje« — vajam, ki so bile med nami povečini docela neznane. Ta del izgleda na videz precej učeno in se zdi težaven, zlasti Morsejeva abeceda, a težkoče, ki v resnici niso tako hude, se bodo dale s krepko voljo kmalu premagati. Signaliziranje bo Mladcem od vseh drugih v knjižici navedenih preizkušenj nudilo morda še največ veselja in užitka, zlasti pa zaposlenosti, ki jo sedaj morebiti tuintam pogrešajo. V teh vajah pa je dela dovolj. — Zanimivo je poglavje o »Ognju in kuhi«. Nazorno je popisano, kaj je treba vedeti Mladcu o ognju in kurivu ter kako se morejo pripraviti nekatere navadne jedi. To poglavje bo lažje od prejšnjega, a spretnosti pri vajah bo treba precejšnje. — Zelo praktičnega pomena je tudi poglavje o »Orientaciji« z lepim opisom, kako se orientiramo s kompasom, po solncu, z uro, po zvezdah. Vaje bodo

privlačne in zanimive. — Pri poglavju »Mešani tek«, »Hoja« si bo morda kdo mislil, da že vse zna, a vaja ga bo poučila, da ni tako lahko. Zelo zajemljivi in dobrodošli bodo nasveti o hoji, o negi nog, o obleki na potovanju, potrebni pa tudi nasveti o obnašanju na potovanju. — Za nameček nudi deveto poglavje kratek, a izčrpen pregled jugoslovanske zgodovine.

Drobna knjižica je to, a zdi se skoro neizčrpna. Velik korak naprej je storjen z njo za spoznavanje mladčevskega dela. Mladci, sezite po nji in na delo!

Urednikova torba.

Z. V., Cerklje: Le pridi, vsako nedeljo ob desetih sem doma. Kakor vidiš, sem dopis za polovico skrajšal. Katerim je »Orlič« namenjen, ne prenesejo poučevanja, neposrednega namreč. Zato so drugi, ki imajo poslanstvo za ta posel. — **Julija:** Eno sem obdržal, drugo je šlo, kaj bi pravil, kam. Velja za Vas isto, kar za **Z. V.** — **H. I., Struge:** Prav za prav si čedno napisal »Kralja Matjaža«. Za Tvoja leta in Tvoje šolanje prav čedno. Ampak to zgodnico sem čital lepo tiskano v »Tretji čitanki«, str. 148, berilo 249/II. Zato je »zletel v koš, ki nima dna; kajti ko bi ga imel, bi bil že zdavnaj poln«. Tako pišeš Ti. Vedi: tri stvari so na svetu, ki nikdar ne pravijo »dosti je« ogenj, pekel pa — urednikov koš. — **Komarjev Janko:** Morda priobčim pozneje. Ni pa več tako zanimiv, kakor prejšnji. Komaj čakam na »Hrvatarije«.

Vsem, ki čitate »Orliča«. Da more »Orlič« zleteti po svetu, zato ima urednika in upravo. Urednik ima v rokah: povesti, pesmi, dopise, slike, uganke in rešitve ugank. Zato pošiljajte te vrste robo uredniku, ne upravi. Naslov urednika je na zadnji strani spodaj predzadnja in zadnja vrsta. Upravi, ki je pol ure od urednika stran (Ljubljana je dolga vas), pa pošiljajte naročnino za »Orliča« in pritožbe, če Vam »Orlič« redno ne prihaja. V upravo gre urednik komaj enkrat na teden ali pa še ne.

Nj. Vel. kralj Aleksander je prevzel pokroviteljstvo nad jugoslovanskimi Orli, ki poletijo 1. julija v Prago.

Pavlihov koš.

Pri orkestru.

Hlaček posluša godbo in si ogleduje može, ki pri orkestru igrajo, nato pa reče materi: »Joj, mama, poglej tistigale moža s pozavno! Že ves čas, odkar igrajo, nateguje pozavno, pa je še ne more raztegniti!«

Popolnoma prav.

Peterček že hodi v šolo in se uči črke. Doma ga pa stric vpraša: »No, Peter, katera črka pride za črko a?« Fant tuhta in si beli glavo, nazadnje pa odločno pove: »Vse druge, stric!«

Na poti v Kurjo vas.

»Slišite, gospod, kako daleč je do Kurje vasi?«

»Pa ne vem.«

»Pa mi vsaj približno povejte, ali je pet minut, četrť ure ali eno uro?«

»Prav žal mi je, da vam ne morem ustreči.«

Potnik gre naprej. Ni pa še prehodil petdeset metrov, ko domačin za njim zavpije:

»Stojte, gospod! Potrebovali boste le deset minut.«

»Zakaj pa mi tega niste takoj povedali?«

»Ko pa nisem vedel, kako hitro hodite!«

Tovarna za konje.

Mestno dete pride na kmete in priteče mamicí povedat: »Joj, mamical! Videl sem tovarno za žive konje!« Videl je namreč, kako je kovač konja podkoval. »Enega je pravkar do konca izdelal in ga je še z zadnjimi žeblički skupaj zbijal!«

Ropar se je opekell.

Medved vidi čebelico, kako se žurno odpravlja na delo, pa debelo zagode: »Po med pojdeš, ali ne?«

Čebelica pa mu tenko odšumi: »Da, da. Ti bi pa rad moj naslov, a od mene ga ne izveš!«

Drobiž.

Robinzon star 105 let in še vedno korenjak. Na angleških otokih živi ob jezeru starček, ki ima po pravici ime Robinzon. Vseh svojih 105 let, kolikor jih danes ima, je preživel v revni kočici na bregu jezera in lovil ribe. Naporno njegovo delo pa ga ni uničilo, ampak tako utrdilo, da je šele lani prvič potreboval zdravila. Pravi, da nikoli ni kadil, pil pa najrajši mleko. Jedel je rad veliko in vedno le preprosto hrano, le v čaju ima rad veliko sladkorja. Nikoli še ni ob nedeljah opustil službe božje in »zato vem, da me ima Bog rad, drugače me ne bi pustil tako dolgo živeti.«

Ko bi bili mi taki in take! V Prago je prišel pet let stari deček Emerik Tančo, sin revnega delavca. Dečko potuje od mesta do mesta in kaže, kaj zna. Zna namreč čudovito hitro računati. Za vsak datum v letu pove tudi dan v tednu. Na pamet množi mnogoštevilčna števila. Enkrat so tole poskusili: Napisali so precej dolgo število in ga množili tudi z dolgim številom. Tisti, ki so množili na papirju, t. j. pisмено, so delali napake, in sicer vsi, velike — dečko pa nobene! Rezultat pove takoj, točno in nič ne popravlja. Če se je kdo uračunal, ga takoj opozori na napako.

Afriški šolarji. V deželi Transval v Južni Afriki sta se dva fanta peljala s kolesi v šolo. Po poti pa srečata očka leva z vso družino. Seveda nista čakala, da bi si voščili dobro jutro, ampak sta kakor veriverici splezala na drevo ter čakala v vejah toliko časa, dokler ni kralj živalstva milostno izginil.

Slonček uide svoji mamicí. Čudne stvari doživijo potniki na železnicah, ki vozijo skozi divje pokrajine. Tako je pred kratkim pihal vlak skozi deželo Rodezijo v Južni Afriki in naenkrat zapeljal med čredo slonov. Stari in izkušeni sloni so zatrobili v beg in pokazali potnikom repke. Neki mladič, neizkušen in o človeški zlobi nič poučen, pa lepo ostane ob progi in si ogleduje železnico, to čudno in veliko kačo. Njegova mama mu trobenta in ga kliče za seboj; ker se pa še ne more ločiti od zanimivih reči, pa pridirja k njemu, ga zgrabi z rilcem okoli trebuščka in ga odnese. Pa ji paglavec zopet uide in priteče k progi, a to pot se zagleda v strojevodjo in kurjača, ki sta izstopila in živalco opazovala. In slonček je bil čisto

dobre volje, ko ga moža primeta in spravita v železniški voz. Kako imenitno se mu je zdelo, ko se je vozil in še listka mu ni bilo treba plačati!

Pripeljeta slončka v mesto Buluvajo. Zdaj pa nastane vprašanje, kaj naj storita z mesec starim mladičem, in kdo naj ga redi. Naredil se je kar lepo domačega, šel za kurjačem na njegov dom in se igral s psom. Ko je za malico popil šest litrov mleka, je začelo kurjača skrbeti. Gre na magistrat, slon seveda z njim, in vpraša mestne očete, če ga prevzamejo kot mestno sirota. Pa so rekli, da imajo premalo denarja, živalskega vrta pa tudi ne. Kurjač začne zato po časopisih iskati mladiču očma in že se jih oglasi cela vrsta, ko se ubožček prehladi, dobi pljučnico in v nekaj dnevih pogine. Da bi bil vsaj ostal pri svoji mami!

Od vseh strani.

Zgornja Ponikva. — Spoštovani g. urednik. V zadnjem pismu Vam je Mladec Vinko omenil nekaj o orlovski akademiji na Zgornji Ponikvi. Pri tisti akademiji smo nastopili tudi mi Orličji. Pripravljali smo se za njo cele tri mesece. Pa smo tudi pokazali, kaj znamo. Povem Vam, da so ljudje najbolj pohvalili Orličje. Izvajali smo štiri proste vaje za leto 1928. Pri tretji in četrti sem nastopil tudi jaz. Na vrsto sta prišli dve skupinski vaji, katere so izvajali najmanjši trije Orličji Vinko in Milan B. pa Jožef A. Da bi videli malega petletnega Milančka, kako je telovadil, bi od začudenja pozabili, da ste v dvorani. Za konec sta prišli na vrsto še dve vaji s praporci, ki so jih sestavili naši vaditelji, pri katerih so nastopili zgoraj imenovani trije Orličji. Pri teh vajah smo namreč nastopili vsi Orličji iz Vrhov, kjer nas je šest. Po končani vaji smo veselo odkorakali z odra. Moramo povedati še, da so ljudje skoraj pozabili nehati s ploskanjem. Še nekaj. Orličji smo imeli tudi tri deklamacije iz starega »Orliča« in sicer: Orlič, Koračnica Orličev in Pot Orličev. Po akademiji smo se razšli. Se razume, da ne praznih rok. Bog živi. — Orlič Martin A.

Martine! Prav pohvaliti Vas moram, ker tako pridno dopisujete v »Orliča«. Ponikva naj bi bila zgled vsem Orličem in Mladcem, Gojenkam in Mladenkam. Ko bi urednik tako redno dobival poročila od vsakega odseka, bi imel sam lep pregled po vsej Sloveniji pa tudi odseki sami bi poznali brate in sestre po vseh odsekih. Nemarni bi to bilo v pobudo, da bi bili bolj pridni in delavni, delavni bi pa tekmovali, kdo bo boljši. Pri tekmah bi pa videli sadove svojega dela. Mladec Vinko mi je pisal, da telovadite v župnikovi uti. Vem, da Vas je zeblo in bi bili gotovo rajši na gorki peči. No, pa mi povej, se kaj kesaš, da si prezebal med votlimi stenami? Vem, da si še vedno želiš tiste prelepe nedelje 6. januarja. Kar dosežemo z žrtvami in trdom, tisto nam daje veselje, trud je pa pozabljen. Kaj ste pa dobili, da niste šli praznih rok domov? — Br. Cene.

Zgornja Ponikva. — Dragi br. Cene. Zadnjič Vam je Mladec Vinko povedal, da bo meseca decembra naš prvi izpit in sprejem. Povedal Vam je tudi, da se pripravljamo za akademijo, ki bi bila na Štefanovo. To akademijo kakor tudi sprejem smo preložili na god sv. Treh kraljev. Ta dan je bil prvi mladečevski dan. Dobili smo tudi nove kroje. Zjutraj smo šli v novih krojih pod vodstvom br. predsednika in vaditelja k sv. maši. Pristopili smo tudi k skupnemu sv. obhajilu, z nami sta pristopila tudi predsednik in vaditelj. Res je bilo mrzlo, a pravi Mladci se ne ustrašijo tudi najhujšega mraza. Po končanem sv. opravilu smo ponosno odkorakali v svoje gnezdo Ljudsko šolo, kjer smo dobili sobo za ta svečani dan. Tam smo imeli prvi izpit in obljubo. Gledali in poslušali so nas gosp. župnik, starši in odborniki »Orla«. Povedati moram, da so se marsikateremu naših staršev od veselja zaiskrile solze v očeh, ker imajo svoje sinove v tem in takem društvu. Naš veliki dan je popoldne zaključila orlovska akademija, prva na Zgornji Ponikvi. Pri tej akademiji smo imeli deklamacije, govor, dvogovor in še nad dvajset različnih vaj. Mladci smo imeli deklamacijo »Naša ljubezen«, ki sem jo jaz deklamiral. Izvajali pa smo vajo »Mladci pod

šotorom«, ki se nam je prav dobro obnesla. Ljudje so rekli, da smo se kakor mrvlje usuli po odru. Na vrsto so prišle tudi proste vaje za l. 1928. To akademijo nameravam ponoviti z nekaterimi izpremembami spomladi, ko bo bolj toplo. Za takrat povabim Vas, g. urednik, in tudi druge Mladce na Zgornjo Ponikvo, da se prepričate o našem delu. Kličem Vam in vsem Mladcem naš »Bodi pripravljen!« — Mladec Alojzij V.

Lojze! Martin je popisal, kaj so Orličji žrtvovali za akademijo, Ti pa pišeš o Mladcih. Takih dopisov se urednik silno razveseli, ko že v dopisih čuti lepo izobraževalno delo odsekovo. Vsak zase! Mi pišejo nekateri kar eno čez drugo: o Orlih, Orlicah, Mladenkah, Mladcih, Gojenkah, Orličih. Nas, kar nas je pri »Orliču«, prav nič ne zanimajo »ta veliki«. Prej ali slej bomo že mednje prišli. Orlič naj piše o Orličih, Mladec o Mladcih in tako naprej, kaj bi našteval. Na tisto akademijo, ki jo boste ponavljali, pa težko, da bi prišel. Ste nekam daleč v hribih, če sem prav zemljevid bral, pa časa ni. O počitnicah pa ne rečem. — Br. Cene.

Tržišče na Dol. — Velecenjeni g. urednik! Dovolite, da se enkrat oglašim tudi Mladenci iz Tržišča. Ej, kako smo Mladenci počasne, da nas je s. Gojenka prehitela. Najbrž smo pa tudi malo boječe, da si ne upamo z besedo na dan. K telovadnim uram prav pridno zahajamo, saj je to naše največje veselje. Učimo se ob nedeljah od pol ene do dveh redovne in proste vaje za l. 1929., ki se jih še najbolj veselimo. Vadi nas s. vaditeljica Julči R. s toliko ljubeznijo in veseljem, da komaj čakamo nedelje, ko pohitimo zopet v Dom. Vsak mesec imamo tudi sestanek, na katerem predava sestra vaditeljica. Komaj čakamo pomladi, da pohitimo proste kakor ptičke v prosto naravo, posebno kadar bo javni nastop. Prireditev se iz vsega srca veselimo, ker tako rade pokažemo, kaj smo delale pozimi. Učimo se pridno za tekme. Lansko leto smo dosegle drugo častno diplomu. Bog daj, da bi tudi letos ne bile med zadnjimi. Ko pricvete pomlad, se bomo dale slikati, pa tudi sestrice Gojenke. Potem Vam pa sliko pošljemo za »Orliča«, da bodo tudi druge sestrice po vsej domovini videle živahni in nadepolni tržiški naraščaj. Vsem sestrski Bog živi! — Mara K., Mladenka.

Marica! Iz Tvoje dopisa se lesketa veselje do orlovskega dela. Pri vsem tem našem delu moramo gledati samo, da bo naše delo res vzorno, sebe prav nič. Ko človek v leta pride, ve šele preceniti vse stopinje od doma do Doma, vse ure, ki smo jih žrtvovali v vročini in mrazu, v prahu in blatu, v solncu in dežju. Nekaj le ostane. In človek se nikdar ne pokesa, da se je trudil tako rekoč za druge, saj je tudi njemu nekaj ostalo. Mnogo se jih pa kesa, da so zapravili svoja mlada prosta leta in ure v pohajkovanju in brezdeltu. Bog Vas blagoslovi vse na obeh straneh Mirne. Ko bi me še kedaj pot pripeljala do tistega Vašega kolodvora, kateremu so morali zavoljo prevelikega prometa odbiti sprednjo steno in kjer vlaki švigajo, da jih niti videt ni, bom skušal kreniti tudi na levo. — Br. Cene.

Rešitev ugank iz 6. številke.

1. Spomenik: č, kit, t, kad, zajec, Bog, strah, kolar, slika, mačka, dinamit. — **Čitaj »Orliča!«** — **2. Posetnica:** Brezalkoholne pijače. — **3. Skrit pregovor:** Imaš šest skupin po tri zloge; vzemi srednjega, prvega, zadnjega v vsaki skupini, pa dobiš: »Kdor nima pravice, išče skrite stezice.« **Preg.** — **4. Križec:** 1—2 obroč, Emil, 1—3 odbor, 2—3 liter, 3—4 ribič, mati — Orlič. — **5. Šaljivka:** Krop. — **6. Imenik:** Uredi najprej imena PERO, RADO, EDVARD, GVIDO, EMIL, LOJZE, JANKO, v priimku na vzameš tisto črko, kolikor ima ime črk, torej ŠKAFAR, MALINA, LOVŠIN, ZDRAŽAR, ŽARGI, ŠKRGGA, KRMAR, dobiš PREGELJ — FINŽGAR.

Rešili so: Valentin Toman, Egon Tomc, Joža Vovk, Josip Milič, dijaki, Št. Vid nad Ljubljano, Jože Varga, Jože Orešnik, Maribor, Ante Hočevar, Praproče-Grosuplje, Jožek Titan 49, Miklavž Ferenčič 44, Koloman Lebar 114, Krog-Prekmurje. — Nagrado je dobil Jožek Titan, Krog 49 — Mur. Sobota. — Za 7. številko razpisujem P. A. Sheehan: Nodlag.

Orličeve uganke.

1. Križ.

(France, Središče.)

			1	2	3		
			a	a	a		
			b	b	d		
1	d	d	d	e	i	i	j
2	j	k	k	k	k	n	n
3	o	o	o	o	o	r	r
			s	s	š		
			š	v	v		

Besede pomenijo: 1. prostost,
2. mesto v zasedenem ozemlju.
3. obuvalo.

2. Magičen lik.

(F. Frk.)

a	e	l	o	r	s	t
a	e	l	o	r	t	
a	g	m	o	s		
b	g	n	p			
b	i	o				
d	l					
d						

Besede pomenijo: 1. spored,
2. prerok, 3. kazen, 4. letovišče,
5. število, 6. del voza, 7. soglasnik.
Debelo tiskani kvadrati ti povedo
orlovsko glasilo.

3. Posetnica.

(Tone Starec, Slatnik.)

Aleš Hegi, Lečkov
uror
Vince

Kaj je sin tega urarja?

4. Iskalnica.

(Prlek.)

- X--- počitek
 ---XX--- doba
 ---XX--- znana rastlina
 X----- krojaška potrebščina
 XX----- rokodelec
 -----X del nože
 -XX----- mesec
 --XX----- dan

Črke mesto križcev povedo pregovor.

5. Dober sklep.

(Tone Starec, Slatnik.)

k	v	i	n	j	a	i	n	p	o	o
s	s	b	e	s	■	p	s	o	j	d
v	m	e	j	■	G	■	m	s	e	e
o	i	t	l	o	■	o	r	v	o	l
l	t	i	v	i	ž	d	t	e	r	o

Reši vseh pet uganke
do 1. aprila!

»Orlič«, glasilo Orličev in Mladcev ter Gojenk in Mladenk, je mesečnik. Izdaja ga Društvena nabavna zadruga v Ljubljani, Ljudski dom. — Uprava: Ljudski dom, Ljubljana. Naročnina za odseke, ki naroče vsaj 20 izvodov pod skupnim zavitkom, 8 Din letno, za vse druge 12 Din. — Urednik: Vinko Lavrič, Razlagova 1, Ljubljana. — Za Jugosl. tiskarno v Ljubljani: K. Čeč.